

Asia: VN/21301/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi hoitotakuusta

Lausunnonantajan lausunto

Onko vastaaja

Ammattijärjestö

Kannatatteko hoitoon pääsyn 7 vuorokauden enimmäisajasta luopumista ja 14 vuorokauden säätämistä pysyväksi hoitoon pääsyn enimmäisajaksi perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

Ei

Mitä toimia alueellanne/toiminnassanne on tehty ja ollaan tekemässä 14 vuorokauden hoitotakuuseen pääsemiseksi?

-

Mitä haasteita alueellanne on tiukentuvan hoitotakuusäätelyn noudattamisessa?

-

Miten arvioitte tilanteen kehittyvän?

-

Avovastaus

JHL ei kannata 7 vuorokauden hoitoon pääsyn enimmäisajasta luopumista. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpulan takia, ymmärrämme kuitenkin tarpeen viivästyttää sen voimaantuloa. JHL ehdottaakin, että 7 vuorokauden tavoitteesta luopumisen sijaan, sitä siirretään muutamalla vuodella.

Siirtymäaikana tulisi selvittää miten eri puolilla Suomea päästään 14 vuorokauden tavoitteeseen ja minkälaisia vaikutuksia sillä on ollut koko palvelujärjestelmään. Onko esimerkiksi palveluiden painopistettä onnistuttu siirtämään erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon ja onko tilanne

päivystyksissä parantunut. Näin pystymme myös paremmin arvioimaan mitkä ovat tosiasialliset edellytykset päästä 7 vuorokauden hoitotakuuseen.

Hallitus tavoittelee esityksellään kustannussäästöjä. JHL näkee, että hoitotakuun jättäminen 14 vuorokauteen vähentää kustannuksia juuri nyt, mutta lisää niitä kauemmas katsottuna.

Hoitotakuun jättäminen 14 vuorokauteen ei vähennä palvelujen kokonaistarvetta. Se vain siirtää sairauksien hoitamista myöhemmälle. Jonossa ongelmat lisääntyvät, mikä aiheuttaa lopulta enemmän kustannuksia sairauksien pahentuessa. Ihmisten oireiden ja sairauksien hoito on helpompaa sekä kustannustehokkaampaa, mitä aikaisemmassa vaiheessa he saavat niihin apua sen sijaan, että apua saadaan vasta erikoissairaanhoidossa.

Ylipäänsä näemme, että sote-sektori tarvitsee ennemminkin lisää resursseja kuin kiristämistä. Säästöt sosiaali- ja terveydenhuollossa aiheuttavat kustannuksia muualla järjestelmässä mm. lisääntyneinä sairauspoissaoloina ja työkyvyttömyytenä tai kasvavina kustannuksina päivystyksessä ja laitospaikoissa. Näiden vaikutusten havaitseminen vaatii kustannusten rajat ylittävää ja kokonaisvaltaista tarkastelua.

JHL ymmärtää hyvin paineet löytää sote-sektorille työntekijöitä. Olemme hyvin huolissamme sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön jaksamisesta ja hyvinvoinnista sekä laajemmin henkilöstön saatavuuden ongelmista. Olemme tehneet 19 kohdan listan mahdollisista ratkaisuista (<https://www.jhl.fi/app/uploads/2023/04/JHL-ratkaisuehdotukset-sote-henkilöstöpuolan-ratkaisemiseksi-2022.pdf>) asiaan sekä tiivistelmän (<https://www.jhl.fi/app/uploads/2023/04/Tiivistelmä-JHL-nkemyksi-sote-henkilöstöpuolan-ratkaisemiseksi-2022.pdf>).

Parhaimmillaan 7 päivän hoitotakuu voi helpottaa henkilöstötarvetta isossa kuvassa. Sillä kun ihmiset saavat palvelunsa aiemmin, he tarvitsevat vähemmän raskasta hoitoa ja siten henkilöstöä toteuttamaan sitä. Lisäksi, mikäli työntekijät pystyvät paremmin työskentelemään omien arvojensa mukaan perusterveydenhuollossa, se voi lisätä näiden ihmisten työhyvinvointia ja houkutella perusterveydenhuoltoon lisää käsipareja. Edellä mainitut vaikutukset kuitenkin tulevat pitkällä tähtäimellä ja ovat riippuvaisia myös muista toimista mm. henkilöstön hyvinvointiin liittyen.

Hallituksen esityksessä tuodaan esille, että hoitotakuun tiukentaminen voisi johtaa eri organisaatioiden väliseen epäterveeseen kilpailuun henkilöstöstä. JHL:n on vaikea saada kiinni tästä perustelusta. Yksi suurimmista henkilöstöpuolan syistä on työntekijöiden tyytymättömyys työhyvinvointiin ja työn organisointiin, johtamiseen ja palkkaukseen sekä etuihin. On ennemminkin tervetullutta, mikäli työnantajat panostavat näihin lisätäkseen omaa houkuttelevuuttaan työntekijöiden silmissä.

Hallitusohjelmassa on useita kirjauksia sotien henkilöstön saatavuuden parantamiseksi. JHL toivoo, että näitä toimia aletaan heti tekemään ja resursoimaan. Toimenpiteiden saavuttamiseksi on erittäin tärkeää ottaa yhteistyöhön mukaan työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajat.

Hoitotakuulla on myös tärkeä tehtävä eri väestöryhmien välisten hoitoon pääsyn erojen kuromisessa.

Tällä hetkellä työtä tekevä väestö pääsee parhaimmillaan työterveyshuoltoon saman päivän aikana, kun julkisella puolella odotusajat ovat moninkertaiset. Esimerkiksi työttömien terveydenhuolto on julkisen terveydenhuollon järjestämisvastuulla. Mikäli he eivät saa riittävästi ja ajoissa hoitoa, vaikuttaa se heidän työkykyynsä ja siten mahdollisuuksiinsa osallistua ja päästä työmarkkinoille.

Näemme hyvänä sen, että hallitus ei muuta suun terveyden huollon hoitotakuuta.

Seppälä Miranna
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry